

2024-03-26

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: KFKS-2023-00415

Dnr: MSN-2023-00067

Motion - Spara norra Sarvträsk's våtmark från bebyggelse

Inkom den 24 april 2023 av Christina Ståldal, (-)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Kommunfullmäktige avslår motionens förslag om att spara norra Sarvträsk's våtmark från bebyggelse. Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Den 24 april 2023 inkom Christina Ståldal (-) med en motion som föreslår att våtmarken i norra Sarvträsk ska sparas från bebyggelse.

Utvecklingen av Sarvträsk följer planprogrammet för Orminge från 2015. I området finns en antagen detaljplan och tillstånd för vattenverksamhet. Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder har vidtagits för såväl arter, biotopen sumpskog och åtgärder för att minska konsekvenser av sänkt grundvattennivå under utbyggnadstiden.

Detaljplanen för Sarvträsk vann laga kraft 28 april 2023 och tillstånd för vattenverksamhet gavs 6 maj 2020. Såväl detaljplan som ansökan om vattenverksamhet har överklagats till högsta nationella instans men kommunens lämplighetsbedömning och val av kompensationsåtgärder för arter och biotopen våtmark har stått sig i prövningarna.

Bedömningen är att även om exploatering av en sumpskog generellt sett inte är att rekommendera så är det visat att det i Sarvträsk's fall är godtagbart utifrån vad som föreskrivs i miljöbalkens skyddsbestämmelser och området bör byggas ut i enlighet med den antagna detaljplanen.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden gör bedömningen att området bör byggas ut i enlighet med antagen detaljplan. Intresset av att bygga ut sumpskogsområdet enligt detaljplan och

därmed möjliggöra en kommunal utveckling som har planerats under lång tid överväger naturvårdsintresset att ha kvar sumpskogen även med hänsyn till dess ekologiska och hydrologiska funktion.

Ärendet

Den 24 april 2023 inkom Christina Ståldal (-) med en motion som föreslår att våtmarken i norra Sarvträsk ska sparas från bebyggelse.

I Orminge utvecklas nära 2000 bostäder, service, handel, kollektivtrafik, handel och rekreation i enlighet med planprogram från 2015. Föreslagen bebyggelse i området innebär en viktig del i utvecklingen av ett befintligt centrum med redan utbyggd infrastruktur, god service och i stora delar redan i anspråkstagen mark. Detaljplanen för Sarvträsk vann laga kraft 28 april 2023 och möjliggör för cirka 120 bostäder i fyra till sju våningar samt ett äldreboende i fyra till fem våningar.

Detaljplaneområdet består delvis av en sumpskog som enligt miljöbalken räknas som ett vattenområde. Det omfattas därför av bestämmelserna om vattenverksamhet i 11 kapitlet miljöbalken, vilket gör att verksamhetsutövaren (i detta fall Nacka kommun och Rikshem Ormingehus) sökt om tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalkens regler. Samråd och förhandling hos Mark- och miljödomstolen har genomförts i enlighet med lagstiftningen. Den 6 maj 2020 gavs Nacka kommun och Rikshem Ormingehus av Mark och miljödomstolen tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken ([Nacka TR M 2301-19 Dom 2020-05-06.pdf](#)) att på fastigheterna Orminge 60:1, Orminge 46:1 och Mensättra 1:1 vid behov gräva eller schakta bort organiskt material från våtmarksområdet, utföra markförstärkning och utfyllnad i området med en total yta om cirka 5 800 m², utföra erforderlig grundvattenbortledning innanför spont under byggskedet.

Domen överklagades till mark- och miljööverdomstolen men domstolen har inte gett prövningstillstånd. Beslutet om att inte ge prövningstillstånd överklagades till Högsta domstolen som inte heller gett prövningstillstånd vilket innebär att domen ovan vunnit laga kraft.

Förslagen i motionen

Motionen föreslår att våtmarken/sumpskogen i norra Sarvträsk ska sparas från bebyggelse. Våtmarken lyfts i motionen fram som en grön oas och värdefull biotop.

Motionsställaren föreslår:

- Att den överklagade planen och projektet att bygga i norra Sarvträsk våtmark/sumpskog snarast avbryts till förmån för klimathänsyn och biologisk mångfald i naturområdet.

- Att om planen ändå genomförs, grundvattennivån regleras enligt de rekommendationer som konsultbolaget rekommenderar.

I motionen bedöms att sumpskogen kommer att påverkas trots kompensationsåtgärder. Grundvattennivån behöver enligt motionen regleras för att åstadkomma en bättre livsmiljö i sjöns närområde. Nyttan med reglering av grundvattennivån bedöms i motionen inte vara tillräckligt utredd. Djur som har observerats i området och som är skyddsvärda är mindre vattensalamander, vanlig groda, padda, mindre hackspett och sävsparv samt en mängd fåglar.

Kommunen har enligt motionslämnaren en möjlighet att göra om och göra rätt genom att sätta naturens behov framför exploatering. Därutöver lyfts att många byggaktörer har utmanande ekonomiska förutsättningar att genomföra projekten.

Beredning av motionen

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till miljö- och stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen via kommunstyrelsens miljöutskott och kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott. Enheten för strategiskt klimat- och miljöarbete har berett svar på motionen till miljö- och stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsens miljöutskott. Juridik- och kanslistaben har utifrån lämnade synpunkter gjort en samlad bedömning av förslagen i motionen utifrån kommunstyrelsens perspektiv.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens utredning

I och med det arbete som genomförts inför exploateringen för att utreda och minska påverkan i området så kommer de ekologiska och hydrologiska värdena att kunna bibehållas och eventuellt i vissa fall till och med bli bättre i framtiden (för groddjuren har troligen trafikdöden varit den största påverkan på populationerna och när den nu lindras genom projektets åtgärder så kan populationerna komma att stärkas). Sammantaget bedöms att även om exploatering av en sumpskog generellt sett inte är att rekommendera så är det visat att det i detta fall är godtagbart utifrån vad som föreskrivs i miljöbalkens skyddsbestämmelser.

Bedömning kopplat till biologisk mångfald, naturvärden och arter

Större delen av det område som fylls ut utgörs av påtagligt naturvärde. Vid kompensation av sumpskogshabitat (och andra ekologiska samt biologiska funktioner) är det viktigt att utgå från landskapsekologiska samband och en bedömning av var kompensationsåtgärder ger högst nytta och där nyttans långsiktighet exempelvis kopplat till skyddad natur och markägande kan säkerställas. I Sarvträsk fall kompenseras bortfallet av våtmarkshabitat inom Nackareservatet vid Klisättravägen. Denna plats har valts då det går att tillskapa och förstärka habitat som liknar de värden som tas i anspråk i Sarvträsk. Åtgärderna inom Nackareservatet skapar utöver funktionen som sumpskogshabitat en hantering av

översvämningsrisk för tomter längs Klisättravägen. Nyttan i kompensationsåtgärd i Nackareservatet är därför mångfunktionell.

För att skapa förutsättningar för mindre hackspett att upprätthållande gynnsam bevarandestatus har åtgärder såsom skapande av död ved, gallring av gran, stående död ved i form av uppbindning samt faunadepåer skapats. Under byggtiden får bullrande arbeten från spontning och pålning enbart utföras utanför hackspettens häckningssäsong. För groddjur har två groddammar skapats som även utformas för fladdermössens behov. Vidare har sju stycken faunapassager under Mensättravägen anlagts. Ledarmar har anlagts för att leda groddjuren till tunnarna, så att de passerar under vägen istället för över vägen med risk för överkörning. Två övervintringsplatser för grodor anläggs under våren. Brunnar i närområdet har fått nät för att inte groddjur ska falla ned i dem. Belysningen vid sumpskogen och sjön kommer att anpassas för att minska störningen för fladdermöss.

Bedömning kopplat till klimatpåverkan

Jordlagerföljden i området består av torv med mäktighet på cirka 0,5–1,5 meter, sand med mäktighet på cirka 0,5 meter, lera med varierande mäktighet mellan 1-7 meter och friktionsjord med varierande mäktighet 0,5-5 meter samt berg med djup på 3-10 meter. Cirka 0,58 hektar torv tas i anspråk vid utbyggnaden.

Marken består främst av lera, men även viss mängd torv tas bort. Ingen torv torrlägg dock och därigenom skapas inget CO₂-läckage från torrlagd, utdikad torvmark. Dock bidrar exploateringen till att områdets årliga upptag av CO₂ minskar. Att uppskatta ett värde för årligt minskat kolupptag i denna begränsade omfattning är svårt då de flesta underlag och emissionsfaktorer som finns kopplat till utdikad torvmark och återvätt torvmark finns framtagna för större områden och ofta kopplat till skogsmark.

Bedömning kopplat till förslaget att reglera grundvattennivå

När garaget ska grundläggas krävs en tillfällig grundvattenbortledning med en sänkning om maximalt 0,2 meter. Grundläggningsarbetet kommer ske innanför spont i syfte att begränsa inläckage av grundvatten. När grundläggningsarbetet är klart upphör grundvattenbortledning.

Dagvattenledningar läggs om för att säkerställa att vattenförhållanden i den kvarvarande sumpskogen inte påverkas negativt. Vattenbalanser bedöms därför inte förändras och risken för påverkan på kvarvarande sumpskog bedöms som marginell även om vattnets strömningsmönster och totalflödets andelar för ytvatten och grundvatten per dag kommer att omfördelas. Det finns ingen nytta i att justera grundvattennivåerna i närområdet.

Även om exploatering av en sumpskog generellt sett inte är att rekommendera så är det visat att det i Sarvträsk fall är godtagbart utifrån vad som föreskrivs i miljöbalkens skyddsbestämmelser och området bör byggas ut i enlighet med den antagna detaljplanen.

I ansökan om vattenverksamhet har skyddsvärda arter, påverkan på dikesföretag, sättningar och buller utretts och skadeförebyggande åtgärder säkerställts. Liksom kompensationsåtgärder och kontroll av åtgärdernas genomförande och effekt. Att vissa ekologiska funktioner såsom groddjurens population kan komma att stärkas är positivt.

Att såväl ansökan om vattenverksamhet samt detaljplan stått sig till högsta nationella överklagande instans innebär att kompensationsåtgärder och kontrollplan för dessa håller den kvalitet och den effekt som krävs för inom arter, natur och grundvatten.

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens bedömning

Miljö- och stadsbyggnadsnämndens inriktning är att bedömningen från detaljplaneskedet står fast. Intresset av att bygga ut sumpskogsområdet enligt detaljplan och därmed möjliggöra en kommunal utveckling som har planerats under lång tid överväger naturvårdsintresset att ha kvar sumpskogen även med hänsyn till dess ekologiska och hydrologiska funktion.

Att såväl ansökan om vattenverksamhet samt detaljplan stått sig till högsta nationella överklagande instans innebär att kompensationsåtgärder och kontrollplan för dessa håller den kvalitet och den effekt som krävs för inom arter, natur och grundvatten.

Utvecklingen av Sarvträsk följer planprogrammet för Orminge. I området finns en antagen detaljplan och tillstånd för vattenverksamhet. Skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder har vidtagits för såväl arter, biotopen våtmark och åtgärder för att minska konsekvenser av sänkt grundvattennivå under utbyggnadstiden.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden gör bedömningen att utbyggnad bör ske i enlighet med antagen detaljplan och föreslår kommunstyrelsen att avslå motionen.

Kommunstyrelsens miljöutskotts bedömning

Kommunstyrelsens miljöutskott gör samma bedömning som miljö- och stadsbyggnadsnämnden och föreslår att kommunstyrelsen avslår motionen.

Juridik- och kanslistabens utredning och bedömning

Juridik- och kanslistaben delar miljö- och stadsbyggnadsnämndens bedömning att vid avvägningen mellan intresset av att bygga ut sumpskogsområdet enligt detaljplan och naturvårdsintresset att ha kvar sumpskogen, även med hänsyn till dess ekologiska och hydrologiska funktion, överväger möjlighörandet av den kommunala utvecklingen som planerats under lång tid alternativet att ha kvar sumpskogen.

Bedömning kopplat till biologisk mångfald, naturvärden och arter

Juridik- och kanslistaben är positiv till att bortfallet av våtmarkshabitat i Sarvträsk kompenseras inom Nackareservatet och att deen valda platsen möjliggör att tillskapa och förstärka habitat som liknar de värden som tas i anspråk i Sarvträsk. Åtgärderna inom Nackareservatet skapar utöver funktionen som sumpskogshabitat en hantering av översvåmningsrisk för tomter längs Klisåtravågen. Nyttan i kompensationsåtgård i Nackareservatet är därför mångfunktionell vilket juridik- och kanslistaben bedömer som positivt.

Bedömning kopplat till klimatpåverkan

Att ingen torv torrlågs och därigenom inte skapar CO₂-läckage från torrlagd, utdikad torvmark bedömer juridik- och kanslistaben som positivt. Det noteras emellertid att exploateringen bidrar till att områdes årliga upptag av CO₂ minskar vilket bedöms som negativt. Det är dock svårt att uppskatta ett värde för hur mycket minskningen av kolupptaget är.

Bedömning kopplat till förslaget att reglera grundvattennivå

Juridik och kanslistaben noterar det planerade arbetet för att lägga om dagvattenledningar för att säkerställa att vattenförhållanden i den kvarvarande sumpskogen inte påverkas negativt.

Juridik- och kanslistaben delar bedömningen att exploatering av en sumpskog generellt sett inte är att rekommendera men att det är visat att det i Sarvträsk fall är godtagbart utifrån vad som föreskrivs i miljöbalkens skyddsbestämmelser och att området bör byggas ut i enlighet med den antagna detaljplanen.

Juridik- och kanslistaben vill särskilt framhålla att såväl ansökan om vattenverksamhet samt detaljplan stått sig vid överprövningar i domstolar vilket innebär att kompensationsåtgärder och kontrollplan för dessa håller den kvalitet och den effekt som krävs för inom arter, natur och grundvatten.

Juridik- och kanslistaben föreslår att motionen avslås och att motionen därmed är färdigbehandlad.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut bedöms inte medföra några konsekvenser för barn

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse den 26 mars 2024

Bilaga 1 Motionen

Bilaga 2 Protokollsutdrag miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Bilaga 3 Tjänsteskrivelse miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Bilaga 4 Protokollsutdrag kommunstyrelsens miljöutskott

Christopher Arontaus
Kanslichef
Juridik- och kanslistaben

Hjalmar Handstedt
Kommunjurist
Juridik och kanslistaben